

KAPITEL 3

Omvendt er det indlysende, at hvis afdøde skriftligt har modsat sig organudtagning på grundlag af et hjernedøds-kriterium, skal et sådant ønske under alle omstændigheder respekteres.

Udenfor den situation, hvor der foreligger en skriftlig viljetilkendegivelse fra afdøde, er reglen efter den gældende lov, at organer til behandling af sygdom eller legemsskade hos et andet menneske kan udtages fra liget af den, som er død på, eller som død er indbragt til et sygehus, idet det er en betingelse for indgrebet, at afdødes pårørende, såfremt omstændighederne tillader det, underrettes om dødsfaldet.

En undtagelse fra denne hovedregel foreligger, hvis afdøde eller hans eller hendes nærmeste har udtalt sig mod et sådant indgreb, hvis indgreb af denne art må antages at stride imod afdødes eller de nærmestes livsopfattelse, eller hvis særlige forhold i øvrigt taler imod indgrebet.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at de nævnte undtagelser fra hovedreglen om adgang til organudtagning i transplantationsøjemed skal opretholdes ved indgreb, der foretages på grundlag af hjernedøds-kriteriet. Foreligger der ikke nogen tilkendegivelse fra afdøde selv, vil retsstillingen derfor bero på de pårørendes holdning, idet de kan nedlægge forbud mod organudtagning uden at behøve at begrunde dette. Der er ikke tvivl om, at et sådant forbud må respekteres.

For så vidt angår de her nævnte transplantationsindgreb, er der imidlertid enighed i arbejdsgruppen om utilstrækkeligheden af de nuværende lovbestemmelser, der som nævnt kun foreskriver pligt til, såfremt omstændighederne tillader det, at underrette de pårørende om dødsfaldet, men ikke om det påtænkte indgreb med henblik på organtransplantation.

Arbejdsgruppens medlemmer er enige om, at der i det mindste må stilles krav i loven om, at de nærmeste pårørende, hvis det er muligt, underrettes om:

1. at døden er indtrådt eller nært forestående,
2. at der tænkes foretaget indgreb på grundlag af hjernedøds-kriteriet og
3. at de har adkomst til, eventuelt inden en vis frist, at tilkendegive, at de modsætter sig indgrebet med den virkning, at det ikke må foretages.

Arbejdsgruppen kan gå ind for en ordning af denne art, idet nogle dog har den opfattelse, at et sådant stiltiende samtykke ikke er nok, og at loven bør indeholde et krav om udtrykkeligt samtykke til indgrebets foretagelse, efter at de pårørende er blevet underrettet som nævnt ovenfor under 1 og 2.

Det forhold, at de nugældende bestemmelser, der ikke sikrer, at de pårørende er bekendt med deres ret til at forbyde organudtagning, ikke hidtil har voldt problemer, skyldes sandsynligvis, at de ansvarlige læger fra nyretransplantationernes start - altså allerede før den gældende transplantationslov af 1967 - fastlagde nedennævnte praksis, der stadig efterlevs ved nyretransplantationer, som for tiden er de eneste indgreb, hvor det er af særlig betydning, at indgrebet foretages snarest muligt efter hjertefunktionens ophør.